

Hans Fredrik Dahl skriver ny bok om Quisling:

- Feilaktig drapsdømt

Quisling ble feilaktig dømt for drapet på Viggo Hansteen og for å presse Hitler til å utrydde norske jøder.

ODD INGE SKJÆVESLAND
SVEIN ERIK FURULUND
(foto)

Det sier historiker Hans Fredrik Dahl til Aftenposten. 28. oktober kommer hans andre bind om Vidkun Quisling, «En fører for fall», på Aschehoug forlag.

— Det er en del dømspremisser vi i dag må se ut fra det forhold at retten var forutinntatt. Det gjelder ikke minst at Quisling ble dømt for overlagt drap på Viggo Hansteen. Det var åpenbart viktig for retten å få knyttet Quisling til den tunge, symbolmettede handling henrettelsen av Hansteen og Rolf Wickstrøm var, sier Dahl.

Hansteen hadde fulgt regjeringen til den forlot

landet i 1940. Tilbake i Oslo ble han midtpunktet i kampen for å hindre nazi-inngrep i Landsorganisasjonen. 10. september 1941 ble han og Wickstrøm arrestert og henrettet av tysk politi.

Dommen mot Quisling omfattet en lang rekke forhold, fra landsforræderi til tyveri. Han ble dømt for mord av tre forskjellige kategorier: To henrettelser (bl.a. av Hansteen), 14 avslag på benådning, slik at henrettelse ble gjennomført og for å være pådriver for drap på et ukjent antall norske jøder.

Jødene

Dahl mener at dommen mot Quisling heller ikke er historisk korrekt når det gjelder jødene. Han ble dømt for å ha oppfordret Hitler til å utrydde jødene i Norge.

— I dag vet vi at dette gjorde SS helt på egenhånd. Quisling var ikke uskyldig i deportasjonen av jødene. Den var han prinsipielt enig i, og bærer derfor et tungt ansvar. Anti-semitt var han til

gangs, men jeg kan ikke se at han på noen måte gikk på tyskerne for å få dem til å utrydde jødene. En slik rolle hadde han ikke. Men i 1945 var det naturlig for retten å tillegge Quisling en slik rolle, sier Dahl, som har skrevet 700 sider i bind to.

Han synes det er påfallende at ikke noe kom Quisling til gode under rettssaken. På den måten mener Dahl at dommen var politisk. — Han betalte for sitt grunnleggende forræderi 9. april og ved senere å bli Hitlers nr. 1 i Norge. Den mannen var det ikke mulig å tenke seg noe formildende om i 1945. Det er interessant i seg selv, sier Dahl.

«Frigivelseskontor»

Forfatteren tenker bl.a. på at ministerpresident Quisling drev et eget «frigivelseskontor» fra Slotet.

— I tillegg til å fengsle politiske motstandere, arbeidet han iherdig for å frigi norske fanger fra tyske fengsler og konsen-

trasjonsleire. Da han sa det i retten, ble han overhodet ikke trodd. Retten forutsatte at Quisling var en gjennom ond mann. Det er slett ikke riktig at han var et følelsesmessig monster.

Quisling var bevisst risikoen for å bli oppfattet som forræder. Samtidig var samvittigheten ren i forhold til verdenshistorien.

— Han så filosofisk på verden, og mente at det som ses på som forræderi i dag, vil i morgen eller om hundre år bli sett på som rett. Hadde du intervjuet ham, ville han sagt at de andre var forrædere, sier Dahl.

— Kan dine bøker med formildende sider ved Quisling være en farlig legitimering av NS-lederen?

— Hvis sannhet er farlig, ja. Men det er i hvert fall ikke gjengs demokratisk tankegang. Jeg kan ikke unngå sannheten av frykt for at den skal bli kopiert. Min behandling av Quisling er ikke smittende. Og om den er det for noen få, får det så være, sier Dahl.

102619